

KADİR GECESİ'NİN KIYMETİ*

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llâhi ve berekâtühû!..

Aziz ve sevgili izleyiciler ve dinleyiciler! Burası Avustralya'nın Sydney şehri Monilik Camii... Kadir Gecesi ile ilgili konuşmamı yapmak üzere, Monilik Camii'nden size hitab ediyorum. Allah hepinizden razı olsun... İbadetleriniz makbul olsun... Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin rızasına ve rahmetine ermeyi Allah cümlenize nasîb eylesin...

a. Mânevî Bir Mevsimin Sonu

Üç Aylar dediğimiz mânevî mevsimin sonuna yaklaştık. Nasıl ilkbahar, yaz, sonbahar, kış gibi maddî mevsimler varsa, Receb- Şa'ban-Ramazan ayları da, bir üç aylık mânevî mevsim oluyor. Çok güzel bir tatlı mevsim, iman baharı mevsimi gibi. Bu mevsimde Regâib Kandili, Mi'rac Kandili, Berat Kandili gibi mübarek ve mukaddes geceler yaşadık. Pürnûr ve pürfeyz ü bereket olan Ramazan ayına kavuştuk. Zâten Peygamber SAS Efendimiz de, Receb girdiği zamandan itibaren Ramazan'ı işaret ederdi:¹

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

¹ Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.259, no:2346; Taberânî, *Mu'cemü'lEvsat*, c.IV, s.189, no:3939; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.375, no:3815; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VI, s.269; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.290, no:6494; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXXX, s.57; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.485, no:1985; İbn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.I, s.161, no:309; Enes ibn-i Mâlik RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.VII, s.138, no:18049; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.211,

اللَّهُمَّ بَارِكْ لَنَا فِي رَجَبٍ وَشَعْبَانَ، وَبَلِّغْنَا رَمَضَانَ

(طس. هب. حل. كر. والديلمي عن أنس)

(*Allâhümme bârik lenâ fî recebin ve şa'bân, ve belliğnâ ramadân.*) “Yâ Rabbi, bize Receb ayını, Şa’ban ayını mübarek eyle... Bizi Ramazan’a ulaştır!” diye, Ramazan’ın ufukta bir amaç olduğunu belirtirdi. İşte o güzel aya da şimdi kavuştuk. Onun da büyük bir kısmını geçirmiş bulunuyoruz. Allah-u Teâlâ lütfuyla kabul buyursun...

Çok sevaplı ve hikmetli bir ibadet olan orucu, günlerce tuttuk. Çok güzel bir ibadet... Hem maddî hem mânevî bakımdan, hem rûhî hem bedenî bakımdan, hem dünyevî hem uhrevî bakımdan şâheser bir ibadet... Sevinç ve coşku ile, ışıl ışıl kandillerle, yanık ve yakıcı salât ü selâmlarla, ilâhîlerle, tesbihlerle, camilerde kalabalık cemaatler halinde teravih namazlarımızı kıldık. Gürül gürül Kur’an-ı Kerim mukabelelerini hafızlardan takib ettik. Onlar ezberlerini takviye ettiler, bizler de hatim sürmüş olduk.

İslâm’ın ne kadar güzel ve mükemmel bir din olduğu, yaşanarak böylece görülmüş oluyor. Lafta değil uygulamada güzellikler ortaya çıkıyor. Evlerimize nur, gönüllerimize iman ve sürur doldu. Büyük değişiklikler oldu. Beldelerimize bereket yağdı hiç şüphesiz... Sofralarımız bereketlendi. Yeryüzüne melekler indi. El-hamdü lillâh çok memnunuz, çok

mesrûruz, mestiz, hayranız. Keşke bütün yılımız hep Ramazan gibi olsa...

Mânen insanlar yıkanıyor, arınıyor, parlıyor, paklanıyor. Çok kazançlı, çok sevaplı, çok yararlı, çok istifadeli ve çok değerli günler, tariflere sığmaz güzellikler var. Bunların arasında, bu kadar güzelliğin arasında bir şahane mücevher saklı; bu da Kadir Gecesi...

Kadir Gecesi'nin saklılığı hakkında, alimler çeşitli sözler söylemişlerdir. Rahmetli dostumuz Fikri Yavuz'un ilmihali önümde, ona da bakmıştım. O da diyor ki:

“—Bütün sene içinde saklı olduğu rivayeti de var.”

Yâni, sadece Ramazan'a, Ramazan'ın içine münhasır ve mahsus değildir. Bazan öyle yıllar olur ki, Ramazan'ın dışındaki bir başka ayda da olabilir Kadir Gecesi diye bildiriyor.

Tabii, bir de kişisel yorum olarak, hani “İnsanın kendisinin Allah'ın lütfuna erdiği özel gecesi, kendisinin özel Kadir Gecesidir.” diye sözler var. Ama rivayetler, bu Kadir Gecesi'nin Ramazan'ın içinde olduğu, üstelik Ramazan son on gününde olduğuna dair. Onu cuma konuşmamda sizlere açıklamıştım.

Sanki efsânevî hazineyi bulmuşuz, hazine odasına girmişiz... Önümüzde göz kamaştırıcı bir manzara... Altınlar, inciler, bilezikler, yüzükler, gerdanlıklar yerlere saçılmış... Hepsi güzel, hepsi mücevher ama, asıl aranan en kıymetli parça, o elmaslı, yakutlu, pırlantalı, zümrütlü, paha biçilmez taç diyelim, o ortada görülmü-

yor. Nerede, bu yığının hangi köşesinde?.. Arasak, eşinsek, bunları oradan şuraya aktarsak, altından çıkacak. Burada olduğu belli, çok yakınıımızda ama, görünmüyor, altta kalmış, saklı gibi... Bu Kadir Gecesi böyle bir benzetme ile anlatılabilir.

b. Kadir Gecesi'ni Ramazan'da Arayın!

Sevgili Peygamber SAS Efendimiz, Ramazan ayının geldiğini bize, (*Etâküm şehru ramadàn, şehrun mübârekün*) “Size mübarek Ramazan ayı geldi, gölgesi üzerinize düştü.” diye müjdelerken, Ramazan’ı anlatması için de, üzerine vurguladığı bir husus var:²

شَهْرٌ فِيهِ لَيْلَةٌ خَيْرٌ مِنْ أَلْفِ شَهْرٍ

(هـ.ب. عن سلمان)

(*Şehrun fîhi leyletün hayrun min elfi şehrin*) “Öyle bir ay ki, içinde bin aydan daha hayırlı bir gece vardır.” diye, Peygamber Efendimiz Ramazan’ın geleceğini müjdelerken özellikle vurguluyor, belirtiyor, dikkatimizi çekiyor ki, “Kadir Gecesi’ne dikkat edelim!” diye.

Tabii, kendisinin “Son on günde arayın!” tavsiyesi de var. Bu hadisler sahih olduğu halde, niye yine tereddüt oluyor? Şu sebepten oluyor:

² İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.III, s.191, no:1887; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.305, no:3608; Heysemî, *Müsnedü'l-Hâris*, c.I, s.412, no:321; İbn-i Şâhin, *Fadâilü Şehri Ramadàn*, c.I, s.18, no:16; Sel-mân-ı Fârisî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VIII, s.757, no:23714 ve s.961, no:24276; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XXIII, s.176, no:25782.

“—Acaba Efendimiz’in o müjdesi, o işareti o seneye mahsus mu, yoksa bütün yıllara mahsus mu?” diye tereddüt olduğundan oluyor. Sözde tereddüt yok, yalnız o seneye mahsus mu diye tereddüt oluyor.

Size okumuştum.

Ahmed ibn-i Hanbel, Ebû Hüreyre RA’dan rivayet etmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:³

لَيْلَةُ الْقَدْرِ لَيْلَةٌ سَابِعَةٌ، أَوْ تَاسِعَةٌ وَعِشْرِينَ؛ إِنَّ
الْمَلَائِكَةَ تِلْكَ اللَّيْلَةَ فِي الْأَرْضِ أَكْثَرُ مِنْ عَدَدِ
الْحَصَى

(حم. عن أبي هريرة)

RE. 368/3 (*Leyletü’l-kadri leyletün sâbiatün ev tâsiatün ve işrîne, inne’l-melâikete tilke’l-leylete fi’l-ardı ekseru min adedi’lhasà.*) “Kadir Gecesi yirmi yedi, yahut yirmi dokuzundadır Ramazan’ın. Melekler o gece yeryüzünde, yerdeki çakıl taşlarının sayısından daha fazladır.” diye böyle bir hadis-i şerif var.

Onun için, biz de bu en kuvvetli rivayetlere dayanarak 27’sini, yâni 26’sını 27’sine bağlayan geceyi Kadir Gecesi olarak, en kuvvetli ihtimal diye değerlendiriyoruz. Camilerimiz doluyor.

³ Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.519, no:10745; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.332, no:2545; Ebû Hüreyre RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.VIII, s.538, no:24050; Heysemî, *Mecmau’z-Zevâid*, c.III, s.409, no:5042; *Câmiü’l-Ehâdîs*, c.XVIII, s.360, no:19614.

Ben Şimdi uzaktan tahmin ediyorum; böyle cami avlularının nasıl ışıl ışıl ıŐıldadıĐını, nasıl kalabalıklarla dolduğunu; herkesin elinde fileleriyle, zenbilleriyle, çay kaplarıyla, seccadeleriyle nasıl camiye geldiğini; uzun zaman kalmak isteğiyle böyle büyük camileri nasıl doldurduğunu uzaktan görür gibi oluyorum.

Bu gece böylece ihyâ ediliyor. Fakat o belirli gece bu gece mi, başka bir gece mi; onu da kesin olarak söyleyemiyoruz.

Neden saklanmış bu gece? Bu mücevher öteki mücevherlerin arasına niye saklanmış?.. Belki Őu sebepten olabilir: Kullar o belirli geceyi geçirince, “Tamam, Kadir Gecesi idi bu, bunu geçirdim.” diye rahat ve rehavete düŐer, gevŐer, güvenir. “Ben Kadir geçirmiş bir insanım, artık ne yapsam zarar etmez.” gibi düŐünürse, gevŐediĐi zaman iyi olmaz diye saklanmış.

Ben bu ibadeti, kulluğu deniz üzerinde yüzmeye benzetiyorum. Yüzen insanın çırpınması lâzım! ırpınmadığı zaman, ilerleyemiyor, olduğu yerde kalıyor. Hattâ belki, bir zaman sonra, suyun üstünde de duramıyor.

Bazen de, bayram zamanlarında cambaz grupları gelir, direkleri dikerler. Biz küçükken BoĐaz’da, Arnavutköy’de bunları görürdük. İpi gererler, cambazlıklar yaparlar. İpin üstünde bisikletle bir taraftan öbür tarafa geçer. Tabii, ipin üstünde olan bir insanın, devamlı gayret etmesi lâzım!

Müslüman da hayatı boyunca ipin üstünde gibidir, denizde gibidir. alıŐması lâzım

ki, ibadeti gevşetmemesi lâzım ki, zarara uğramasın, kaybı olmasın.

İşte bu, tatlı bir arama olsun diye, güvenme olmasın diye, “Her gecemizi Kadir bilip değerlendirmeye çalışalım! Her gördüğümüzü Hızır AS sanıp, bilip de hürmetli ve dikkatli olalım birbirimize...” diye, işte böyle Hızır AS da, Kadir Gecesi de, Allah tarafından bir hikmete mebni olarak saklanmış. Dileseydi, şu gündür diye belirtirdi.

Ama burada hemen belirteyim ki, mübarek olduğu bilinen ve zamanı da belli olan günler ve geceler de vardır; onu da söyleyeceğim. Meselâ, cuma günü çok mübarek bir gündür. Gecesi mübarek bir gece, gündüzü mübarek bir gündüzdür. Bellidir, dünyanın her yerinde de aynıdır. Hicrî takvimle milâdî takvim ayırımından dolayı da bir ihtilaf yoktur. Herkesin cuması aynı gündür. İşte ihyâ edilecek güzel bir gece...

Sonra Ramazan ve Kurban Bayramı geceleri, yâni Arafeyi bayrama bağlayan geceler, ihyâ edilmesi gereken gecelerdir. O da belli olan gecelerdendir.

Demek ki, Kadir Gecesi'nin yeri belli ama, biraz çalışıp aramak lâzım! Balsa bile bulduğunu bilmemesi, emin olmaması daha iyi olur diye, Allah tarafından saklanmış bir gece oluyor.

c. Kur'an ve Kadir Gecesi

Bu kadar muhteşem bir gece, delil isterse... Herkes şimdi, “Bu hususta ayet var mı, hadis var mı?” diye sorar.

Tabii, Kadir Gecesiyle ilgili sûre var: Kadir Sûresi... Mübarek ve mukaddes kitabımız Kur'an-ı Kerim'de Allah-u Teâlâ Hazretleri Kadir Sûresi inzal eylemiş.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm:

إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ . وَمَا أَدْرَاكَ مَا لَيْلَةُ
الْقَدْرِ . لَيْلَةُ الْقَدْرِ

خَيْرٌ مِنْ أَلْفِ شَهْرٍ . تَنْزَلُ الْمَلَائِكَةُ وَالرُّوحُ فِيهَا
بِإِذْنِ رَبِّهِمْ، مِنْ كُلِّ أَمْرٍ . سَلَامٌ هِيَ حَتَّى مَطْلَعِ
الْفَجْرِ

(القدر: ۱-۵)

(Innâ enzelnâhü fî leyleti'l-kadr. Ve mâ edrâ-ke mâ leyletü'lkadr. Leyletü'l-kadri hayrun mi elfi şehr. Tenezzelü'l-melâiketi ve'r-rûhu fihâ bi-izni rabbihim min külli emr. Selâmün, hiye hattâ matlai'l-fecr.) (Kadir, 97/1-5) Sadaka'l-lahu'l-azîm.

Bu sûre, çoğumuzun da ezberindedir. Küçükten ezberlediğimiz, mahalle camiine gidip de, yaz tatillerinde dinimizi öğrenme gayretinde olduğumuz sıralardan bildiğimiz bir sûre.

Bir de Duhan Sûresi var Kur'an-ı Kerim'de.
Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm:

حم . وَالكِتَابُ الْمُبِينُ . إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ

مُبَارَكَةٌ إِنَّا كُنَّا مُنْذِرِينَ

(الدخان: ۱-۳)

(*Hà, mîm. Ve'l-kitâbü'l-mübîn. Innâ enzelnâhü fî leyletin mübâreketin innâ künnâ münzirîn.*)

(Duhan, 44/1-3)

Bu sûrede de (*Innâ enzelnâhü fî leyletin mübâreketin*) “Biz onu mübarek bir gecede indirdik.” deniliyor. Bu gece, bazı alimlere göre yine Kadir Gecesidir. Bazıları da başka şeyler söylemişler, ulemanın ihtilafı var; “Şa’banın 15. gecesidir, Berat Gecesidir.” diyenler var.

Ama, (*Innâ enzelnâhü fî leyleti'l-kadr.*) “Biz onu Kadir Gecesinde indirdik.” ayetiyle, (*Innâ enzelnâhü fî leyletin mübâreketin*) “Biz onu mübarek bir gecede indirdik.” ayet-i kerimesinin benzerliğinden, onun da Kadir Gecesi olduğunu düşünmüşler, söylemişler bazı alimler.

Demek ki, Kur’an-ı Kerim’de bir sûre var, bir de ilgili bazı ayetler var. Sonra:

شَهْرُ رَمَضَانَ الَّذِي أُنزِلَ فِيهِ الْقُرْآنُ

(البقرة: ۱۸۵)

(*Şehru ramadâne'llezî ünzile fîhi'l-kur’ân*) “İçinde Kur’an indirilmiş olan Ramazan ayı...” (Bakara, 2/185) diye bildiriliyor. Tabii, “Hakkında Kur’an inmiş olan Ramazan ayı” diye de mânâ verilebilir.

Kadir Gecesi Kur’an-ı Kerim’le sabit bir gece. Hadis-i şeriflerde de Peygamber Efendimiz

Ramazanda olduğuna işaret buyurmuş. O hadis-i şerifler de sahih.

Şimdi buyruluyor ki: (*Innâ enzelnâhu fî leyleti'l-kadr.*) “Onu Kadir Gecesinde indirdik.” (*Innâ*) “Biz azîmüŝ-ŝân, alemlerin Rabbi, (*enzelnâ*) indirdik, (*hu*) onu; (*fî leyleti'l-kadr*) Kadir Gecesinde indirdik.” Bu indirilen o şey ne?.. Yâni (*Innâ enzelne'lkur'âne fî leyleti'l-kadr*) [Biz Kadir gecesinde Kur'an'ı indirdik.] denmiyor, (*Innâ enzelnâhu*) “Biz onu indirdik.” deniliyor. Burada o ile kastedilen nedir?..

Alimler, “İndirilen Kur'an-ı Kerim'dir.” diye buyurmuşlar. Tabii, o sözünün başka ŝeylere de işaret olması mümkün.

Onların açıklamaları şöyle: “Kur'an-ı Kerim Levh-i Mahfuzdan, kâinatın mukadderatının takdir kalemleriyle cızır cızır yazıldığı ve Peygamber Efendimiz'in Mi'rac'a gittiği zaman, mukadderat kalemlerinin mukadderatı yazışının cızırtısını kulaklarıyla duyduğunu söylediği Levh-i Mahfuz'dan dünya semâsına bu gecede indirilmiştir. 23 senede de nücûmen nücûmen halka bildirilmiştir.” deniliyor.

Nücûmen ne demek, yıldızlar yıldızlar, yâni yıldızlarmış gibi, yıldız demetiymiş gibi, ayet-i kerimeler grup grup indirilmiş demek oluyor.

Demek ki, Levh-i Mahfuz'dan semâ-ı dünyaya topluca inzal olmuş; olaylara göre, hikmetli sebeplerle insanlara bildirilmesi, yâni tenzili de 23 senede olmuş. İnzal ile tenzil arasında böyle bir ayırım yaparak, bunu izah ediyor alimlerimiz.

Olabilir, biz kâinatın esrarını bilemeyiz. Alimlerimize hürmetimiz tamdır. Kur'an-ı Kerim böylece toptan indirilmiş, ondan sonra da 23 seneye yayılmış olarak; iyice anlasınlar, öğrensinler, unutmasınlar, güzelce hayatlarını tanzim etsinler, Kur'an'a göre yaşayabilsinler; her şey canlı canlı görsel eğitim olsun, uygulamalı eğitim olsun diye insanlara bildirilmiş. Allah-u Teâlâ Hazretleri böylece önce toptan indirip, sonra parça parça, yıldız demetleri gibi kullarına Kur'an-ı Kerim'i bildirmiş olabilir. Çünkü Allah-u Teâlâ Hazretleri mukadderatın evvelini, ahirini, olmuşu, olacağı, her şeyi biliyor.

Demek ki, buradan da anlıyoruz ki, alimlerin izahlarına göre, Ramazan özellikle Kur'an-ı Kerim ayı, şehr-i Kur'an imiş. Gerçekten Ramazan ayında Kur'an-ı Kerim'e özel bir sevgi, ilgi gösterip, özel bir gayretle Kur'an-ı Kerim'e çalışmamız lâzım!

Ben tavsiye ederim dinleyici kardeşlerime, genç olanlar, hafızası, durumu, tahsili elverişli olanlar, Kur'an-ı Kerim'in ezberine başlasınlar. Kardeşlerim, hemen bir "Kur'an-ı Kerim'i Ezberleme Derneği" kursun ve oraya kaydolanlar Kur'an-ı Kerim'i hemen ezbere başlasınlar!

وَقَالُوا كُونُوا هُودًا أَوْ نَصَارَى تَهْتَدُوا، قُلْ بَلْ مِلَّةَ
إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا، وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ

(البقرة: ۱۳۰)

(*Ve kâlû kûnû hûden ev nasârâ tehtedû, kul bel millete ibrâhîme hanîfâ, ve mâ kâne mine'l-müşrikîn*) (Bakara, 2/135) diye, birinci cüzün sonundaki sayfadan hemen ezbere başlasınlar! Böyle başlarlar, Allah'ın yardımını ile tamamlanır, hafız olurlar. Hazineye sahip olurlar.

O da bir başka hazine... Kur'an-ı Kerim hazinesi, ilim ve irfan hazinesi.

Demek ki, “Onu Kadir Gecesi’nde indirdik.” diye Kadir Gecesi’nin şerefini de bildiriyor; Kadir Gecesinde indirilen şey neyse, onun da çok şerefli olduğunu, Allah-u Teâlâ Hazretleri sûrenin birinci ayet-i kerimesinde bize bildirmiş oluyor. Kadir Gecesi de kıymetli, Kadir Gecesi’nde bize ikram olunan, indirilen şey de başımızın tacı ve kıymetli...

وَمَا أَدْرَاكَ مَا لَيْلَةُ الْقَدْرِ

(القدر:٣)

(*Ve mâ edrâke mâ leyletü'l-kadr.*) “Bu Kadir Gecesi’nin ne olduğunu, hangi şey sana bildirebilir?.. Nasıl bunun kadrini, kıymetini tam anlayabilirsin?.. Nasıl idrak edersin ey Rasûlüm?” (Kadir, 97/2) diye bir soru, bu ikinci ayet-i kerime. Bu soru dikkati çekmek için. Yâni, “Kadir Gecesi’ne dikkatler çekilsin, ne kadar önemli olduğu anlaşılсын!” diye, soru yönelterek dikkatlerin toplanması.

لَيْلَةُ الْقَدْرِ خَيْرٌ مِنْ أَلْفِ شَهْرٍ

(القدر:٣)

(*Leyletü'l-kadri hayrun min elfi şehri.*) “Kadir Gecesi'nin kıymeti hakkında düşünülecek olursa, Kadir Gecesi bin aydan daha hayırlıdır.” (Kadir, 97/3)

Şimdi bir matematik çalışması yapalım: Bin ay kaç yıl eder?.. Bunu bulmak için, bir yıl on iki ay olduğuna göre, alırsak elimize kâğıdı kalemi; veya şimdi artık kimse böyle uzun şeylerle uğraşmıyor, hesap makinasını alıyor... Bini on ikiye bölelim, ne çıkar bakalım?.. ($1000/12 = 83,333$) “Seksen üç virgöl üç üç üç...” diye gidiyor.

Demek ki, bin ay demek ne demekmiş? Bir başka deyişle, bu zamanı herkes anlasın diye, gözünde ne kadar büyük olduğu görünsün diye söyleyelim; çünkü anlaşılması için Allah-u Teâlâ Hazretleri ikinci ayet-i kerimede soru sorarak dikkat topluyor: 83 sene 4 ay demek... İçinde Kadir olmayan 83 sene 4 aylık bir zamana bedel, o kadar kıymetli Kadir Gecesi.

Aziz ve sevgili kardeşlerim, insan bunu yakalamak için ne yapar?.. Bu ayet-i kerime artık tereddütlü de değil...

Şimdi ben daima takılıyım, seviyorum, hoşuma da gidiyor, bizim bazı meraklı kardeşlerimiz, bir bilgi söylediğimiz zaman,

“Bunun kaynağı ne?” diye sorarlar. Bu da tabii bizi, her şeyi asıl kaynaklardan öğrenmemiz ve söylememiz gerektiğine götürdüğü için, fenâ bir şey değil. Bir de herkesin, işin aslını öğrenmeğe hakkı olduğundan, doğru.

E Kur'an-ı Kerim'de Kadir Gecesinin kıymeti bildirilmiş, kesin, tamam mı?.. Tamam, *âmennâ*

ve soddaknâ... Sadaka'llâhu'l-azîm dedin mi?.. Dedin. Bak 83 yıl 4 aydan daha hayırlı olan bir Kadir Gecesi varmış Ramazan'ın içinde... Efendim, sahih hadislerde de Ramazan'ın son on günündeymiş... O zaman insan bunu bulmak için ne yapar?.. Pusu kurar, her türlü tertibatını alır, bu geceyi yakalamak için elinden geleni yapar. "Şu avı yakalayayım, elimden kaçırmayayım, çok kıymetli..." diye.

Nasıl Karadeniz'den uçarak gelen bıldırcınları Sinop sahillerinde, Karadeniz sahillerinde, denizi geçip de artık karayı görünce, sürüler halinde oraya inmek isteyen bıldırcınları biliyorlar da, nasıl tertibat alıyorlar... Işıklarını, fenerlerini alıyorlar, ortalığı aydınlatıyorlar. Ağlarını kuruyorlar. Hayvanlar ağlara takılıyor, torbalara dolduruyorlar canlı canlı bıldırcınları... Neden?.. Bıldırcın eti tatlı, onun da gelecek zamanı belli; tertibat alıyorlar.

Mâdem Kadir Gecesi'nin kıymeti bu kadar güzel, âşikâr, belli... Kur'an-ı Kerim'le, hadis-i şeriflerle sabit... Niye tedbir alınmıyor?..

Tedbir alanlar da var. Tedbir alanlar, akıllı müslümanlar, Peygamber Efendimiz'in sünnetine uyanlar, Ramazan'ın son on gününde Efendimiz'in sünnetidir diye i'tikâfa niyet ediyorlar. Bir camiye giriyorlar, gece gündüz camide yatıyorlar, cami evleri oluyor. Caminin insanın evi olması, Allah'ın evinde misafir olması demek... Cami Allah'ın evi olduğundan, Allah'ın misafiri olmak demek.

Allah'ın misafiri oluyor, tedbirini alıyor, geceleri Kur'an okuyor. İbadet ederek, zikir yaparak Kadir Gecesi'ni elde etmeğe çalışıyor.

Biliyorum ki birçok sevgili kardeşim, değerli kardeşim, birçok Allah'ın rızasını kazanmaya azmetmiş kardeşim, yakasına:

إِلٰهِي أَنْتَ مَقْصُودِي، وَرِضَاكَ مَطْلُوبِي

(*İlâhî ente maksûdî ve rıdâke matlûbî*) yazan, “Yâ Rabbi, benim maksudum sensin! Ben senin rızanı talep ediyorum, onu kazanmak istiyorum.” diyen nice ihvanım, kardeşim var ki, i'tikâfa girdiler. Allah hepsini Kadre erdirsin, o sevaplara nâil eylesin...

لَيْلَةُ الْقَدْرِ خَيْرٌ مِنْ أَلْفِ شَهْرٍ

(القدر: ٣)

(*Leyletü'l-kadri hayrun min elfi şehr.*) “Kadir gecesi 83 yıl 4 aydan daha hayırlı bir gece...” (Kadir, 97/3)

Tabii burada bir şeyi daha açıklamak lâzım: (*Leyletü'l-kadr*) ne demek?.. *Leyleh*, gece demek. *Leyletü'l-kadr*, Kadir Gecesi demek. Ama bu *kadir* ne demek?..

Kadir, Arapçadan Türkçeye gelmiş. Hangi mânâlara gelir *kadir*?.. Bir; takdir etmek mânâsına gelir. Zâten takdir kelimesi, iktidar gelmesi, *kâdir* olmak kelimesi aynı kökten gelir. Yâni, güç yetmek, *kâdir* olmak, iktidarlı olmak, yapabilecek durumda olmak, takdir eylemek,

hükmeylemek; bir şey şöyle olsun, böyle olsun diye hakkında karar vermek mânâsına geliyor.

“Niye bu gece Kadir Gecesi diye isimlendirilmiş?” diye, anlamını aradığımız zaman, bu anlam bize bir ipucu verebilir. Çünkü, bu gecede Allah-u Teâlâ Hazretleri pek çok şeyi takdir buyuruyor. Güzel şeyler takdir buyuruyor. Hattâ eğer Duhan Sûresindeki o leyle-i mübareke de bu Kadir Gecesi ise, (*Fîhâ yufraku küllü emrin hakîm*) “Her hikmetli iş o gecede ayrılıyor, tesbit ediliyor, icra edilsin diye meleklerle veriliyor.” Böylece bir takdir eyleme, hükmetme, karar verme, kararın infazı için emir verme gecesi oluyor. O bakımdan bu isim verilmiş olabilir. Yâni kelimelerden, Kadir Gecesinin mahiyetini anlamağa çalışıyoruz. Bir bu.

İkincisi; yine Türkçede kullanılan *kadir* kelimesi, kıymet, değer, şan, şeref demek. Meselâ, sözler var türkülerde:

Hiç bilmedin kadrimi, On parmağı kınalı.

Kadir, kıymet demek. “Değerimi, kıymetimi bilmedin!” demiş oluyor orada.

Leyletü'l-Kadir o zaman, kıymet, değer gecesi demek. Bu da neden?.. İçinde ibadet yapıldığı zaman, mükâfâtın çok kıymetli olduğu; çok kıymetli, şerefli mükâfâtların, sevapların bulunduğu gece olduğundan bu isim verilmiş olabilir deniliyor. Bu da yakışır, bundan dolayı da olabilir. Hakîkten çok kıymetli bir gece.

Rivayete göre, Arafat gecesi de çok kıymetli. Arafat biliyorsunuz, hacıların hacca gittikleri zaman uğradıkları ibadet yeri, ibadet ovası.

Arafat'a Kurban Bayramı'ndan bir gün önce, Arafe gününde çıkıyorlar. Akşamleyin Müzdelife'ye geçiyorlar. Ertesi gün bayram oluyor.

Müzdelife'de geçirilen o gece de, kıymetli gecelerden biri. Arafat günü de çok kıymetli günlerden; duaların kabul olduğu, hacıların toplandığı, muazzam, mahşeri andıran, insanı ürperten bir gün. O gün kıymetli...

Cuma hakkında da, çok kıymetli bir gündür diye hadis-i şerifler var.

“—Acaba bu kıymetliler içinde hangisi daha kıymetli, en kıymetli hangisi?” diye alimler meseleyi araştırmışlar, incelemişler. “En kıymetlisi Kadir Gecesidir.” sonucuna varmış bazı alimler.

Demek ki, kadir kıymet mânâsına gelmesi olabilir. Leyletü'lKadr, kıymet gecesi demek olmuş olur.

Bir de *kadr*; tazyik etmek, sıkıştırmak, hak vermek mânâsına geliyor. Bu da olabilir. Yâni sıkıştırma, izdiham gecesi mânâsına gelebilir. Çünkü, Ebû Hüreyre RA'dan, mezheb imamı, aynı zamanda büyük bir hadis alimi Ahmed ibn-i Hanbel RA'ın rivayet ettiği hadis-i şerifin devamında Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁴

⁴ Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.519, no:10745; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.332, no:2545; Heysemî, *Mecmau'z-Zevâid*, c.III, s.409, no:5042; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VIII, s.538, no:24050; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XVIII, s.360, no:19614.

إِنَّ الْمَلَائِكَةَ تِلْكَ اللَّيْلَةَ فِي الْأَرْضِ أَكْثَرُ مِنْ عَدَدِ

الْحَصَى

(حم. عن أبي هريرة)

(*Inne'l-melâikete tilke'l-leylete fi'l-ardi ekseru min adedi'l-hasà.*) “Bu gecede melekler yeryüzünde o kadar çoktur, o kadar çoktur ki, yerdeki taş parçalarından daha çoktur.” buyruluyor.

Demek ki izdiham var. Yeryüzünde meleklerin muazzam bir sıkıştırması, muazzam bir bereket, muazzam bir kalabalık, bir olağanüstü durum var. Tazyik gecesi, izdiham gecesi, meleklerin izdihamlı olarak yere indiği gece...

Zâten sûrede de, bundan sonraki ayet-i kerimede ne buyruluyor:

d. Kadir Gecesinde Melekler

تَنَزَّلُ الْمَلَائِكَةُ وَالرُّوحُ فِيهَا بِإِذْنِ رَبِّهِمْ، مِنْ كُلِّ
أَمْرٍ. سَلَامٌ هِيَ حَتَّىٰ مَطَلَعِ الْفَجْرِ

(القدر: ٥-٤)

(*Tenezzelü'l-melâiketi ve'r-rûhu fihâ bi-izni rabbihim min külli emr. Selâmün, hiye hattâ matlai'l-fecr.*) (Kadir, 97/4-5)

(*Tenezzelü'l-melâiketi ve'r-rûhu fihâ bi-izni rabbihim*) “Melekler ve Ruh-u A'zam adlı büyük melek, bu gecede inerler.” *Tenezzelü,*

tetenezzelü'nün kısaltılmış şekli. “Bu gecede alemlerin Rabbi Mevlâmızın izniyle yeryüzüne inerler.” Allah buyuruyor yeryüzüne inmelerini.

(*Min külli emr*) “Her bir emr-i ilâhîden dolayı, Allah buyurduğu için, hikmetli bir işin îfası için, kullara mükâfât dağıtılması için, hediyeler verilsin diye melekler inerler.”

Adetleri ne kadar?.. Yeryüzündeki çakılların taşları sayısından daha çok melek iner. Halbuki insanların sayısı o kadar değil. İnsanların sayısı çakılların sayısından daha az. Müslümanların sayısı da bütün insanlara göre daha az... Zâten müslümanların içinde de, Kadir Gecesini bilip de, Kadir Gecesinin kadr ü kıymetini bilip de ihyâ edenler az... İstemeyene bir şey yok, isteyene var mükâfât...

Demek ki, ihyâ etmek isteyen her kişinin çevresinde ne kadar çok melek var... Sayısını söyleyemeyeceğimiz kadar melekler, sıkışık bir şekilde... Onların o sıkışıklığı onlara bir rahatsızlık veriyor mu?.. Vermiyor. Bize rahatsızlık veriyor mu?.. Vermiyor, şeref veriyor. Çünkü, onların sıkışıklığı bize bir ters tesir yapmaz.

Onlar zikir yapılan meclislere de böyle izdihamlı olarak yığılırlar. Müslümanlar bir yerde toplansalar, tesbihleri ellerine alsalar, “Allah... *Lâ ilâhe illa'llâh... Sübhâna'llâh...*” vs. deseler; veya ilim meclisleri, hadis, tefsir, fıkıh ve sâirenin konuşulduğu meclislere gelseler, orada da izdiham ediyorlar.

Sonra bir kul akşamleyin abdest alıp abdestli yatsa, uyusa; gökten melekler onun nurlu vücud-

dunu görüyorlar, odasına doluyorlar, gene izdihamlı bir şekilde... O izdiham zarar vermiyor.

Evet, aziz ve sevgili kardeşlerim! (*Tenezzelü'l-melâiketi ve'rrûhu fîhâ bi-izni rabbihim min külli emr.*) “Her emr-i ilâhî için melekler ve Ruh-u A'zam adlı büyük melek, bu gecede vazifeli olarak inerler.”

Şimdi burada (*emrin selâm*) diye, nedense bizim hafızlar okurken hep selâma bağlarlar. Cümle bitmediği için, cümle tamam olsun diye bağlanabilir ama, mânâ bakımından ayrıdır.

(*Selâmün*) “Selâmdır, selâmetliktir, esenliktir, hava güzeldir, güneşlidir, durgundur, güneş o sabah bir hoş doğar. (*Hiye hattâ matlai'l-fecr.*) “Bütün bu güzellikler, sahura kadardır. Fecr-i sadık atıncaya kadardır, sabah vakti girinceye kadardır. Yâni gecededir, sabah vakti olmadan önceki zamandadır.”

Sabah ne zaman girer?.. İmsak kesildiği zaman girer. Güneş doğduğu zaman, artık sabahın vakti geçmiş oluyor. O zaman, müslümanın uyanık olması lâzım!

Demek ki, aziz ve sevgili kardeşlerim! Böylece Kadir Gecesi ile ilgili sûreyi de açıklamış olduk. Ama Peygamber Efendimiz'in müjdesi var:

“—İki bayram gecesini ibadetle ihyâ edenin kalbi ezelî nur ile parlar.” buyuruyor.

Kadir Gecesi bugün mü, geçtiğimiz günlerden biri miydi, önümüzdeki günler mi, 29'u mu, bilmiyoruz ama, önümüzdeki bayram gecesini de Kadir Gecesi gibi ihyâ etmeye gayret edin!

Hadis-i şerifte bir 27, bir 29 olabilir diye buyurmuş Peygamber Efendimiz; inşaallah onu da onu da böyle Allah'ın rızasına uygun geçirirsiniz. Nice nice Kadirlere, bayramlara erersiniz.

Kadir Gecesinde zamanı belli değilse, bayram gecesinin zamanı belli, “Hodri meydan!” diyoruz. Hodri meydan ne demek?.. *Hod*, senin demek. (*Hodri meydan!*) “Meydan senin!” demek. “Haydi çık meydana, yap bakalım, hünerini göster!” demek.

“Hodri meydan sevgili dinleyiciler!” diyoruz. Haydi bakalım, belli olmayan Kadir gecesinde bu kadar gayret ediyoruz; belli olan bayram gecesinde de inşaallah aynı gayreti gösterelim! İbadet meydanında cevlân edelim, nice nice hayırlara seyrân edelim!

Kadir Gecemiz, Ramazanımız, bayramımız sizin ve bizim, bütün müslümanların kutlu ve mutlu olsun, kârlı ve hayırlı olsun... Hattâ Cenâb-ı Mevlâdan diliyorum ki: Her geceniz Kadir, her gününüz bayram olsun...

Aziz ve sevgili Akra dinleyicileri, sizden altı yedibin kilometre uzaklardan kucak dolusu selâmlar ve sevgiler... Efendim, uzaktayız ama, gönüllerimiz beraber... Gönül beraber olunca da, birlik ve beraberlik oluyor.

*Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llâhi ve
berekâtühû!..*

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

25. 01. 1998 - Sydney / AVUSTRALYA

Bütün MÜBAREK GÜN VE GECELER
sohbetlerine PDF olarak
ulaşmak için tıklayınız.

